

TUSSEN

Najaar
2022

BEJDE

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

'Je roeping heb je niet alleen'

Bisschop Van den Hende:

*Op weg naar
70 jaar bisdom*

Laurentius loopt:

*5 x bijzonder
Dordrecht*

Kiezen voor de Kerk:

*Het geloof heeft mij
100% veranderd*

Plus:

*Jongerenprogramma
2022-2023*

3

BISSCHOP

Ons leven als reis

4

WOORD VAN GOD

'Deze bijbel mogen ze
in mijn kist leggen'

6

LAURENTIUS IS VERWONDERD

OLV van Schiedam

7

LAURENTIUS LOOPT

5 x bijzonder Dordrecht

10

SAMEN OP WEG

Op naar 70 jaar bisdom

13

NIEUWS

Kort nieuws

14

KIEZEN VOOR DE KERK

Birgit Kaijzer aan het woord

16

LAURENTIUS ZINGT

Een ballad voor Maria

De maand oktober geldt als Mariamaand vanwege de gedachtenis van Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans op 7 oktober. In dit nummer leest u meer over het beeld van OLV van Schiedam in de Basiliek van de H. Liduina en Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans (p. 6) en over het 'Ave Maria' dat Maria Parkinson in de jaren '70 van de vorige eeuw componeerde. Veel jongeren kennen het uit de liedbundel van de Wereldjongerendagen (WJD).

De komende periode staat voor jongeren in het teken van de voorbereiding op de WJD in 2023 in Lissabon. In oktober en november zal een groot WJD-kruis door het land trekken. In de herfstvakantie is dit kruis in het bisdom Rotterdam (p. 28). Tijdens de Tour of Faith bijeenkomsten in het bisdom zal de DOCAT een belangrijke rol spelen bij de voorbereiding op de WJD. Het boek is een toegankelijke vertaling van de katholieke sociale leer en verscheen in september als samenwerking van het bisdom en uitgeverij Adveniat.

Ook bedevaartorganisaties zijn weer op weg gegaan en hebben voor vele pelgrims reizen georganiseerd vanaf het moment dat de coronamaatregelen dit weer toelieten (p. 13). Eigenlijk is ons hele leven een reis, schrijft bisschop Van den Hende op de pagina hiernaast. Ook het bisdom zelf is onderweg, de laatste tien jaar met diverse themajaren. De bisschop schrijft hierover en ook wat het voornemen is voor de komende jaren (p. 10-12).

Ik wens u veel leesplezier.

Daphne van Roosendaal
Hoofdredacteur

18

TIPS VAN LAURENTIUS

Lees, kijk, luister, proef

20

CATECHESE

Mensen delen hun geloof
met elkaar

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Zalig vanwege
het Koninkrijk

24

VRAAG & ANTWOORD

Wat is de bijdrage van de Kerk
aan het thema ecologie?

26

RELIGIEUZEN

"Je roeping heb je
ook niet alleen"

28

ACTIVITEITEN

Jongerenprogramma
2022-2023

29

IN MEMORIA EN PERSONALIA

Editie
oktober 2022

COLOFON:
Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:
Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf
Contact jongeren:
Desiree Bühler

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Guus Schoonewille

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

Ons leven als reis

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

‘Je levensweg
bewust beleven’

In de zomer zijn veel mensen vanwege vakantie even van huis geweest, elders in eigen land of verder weg. Mensen komen in een ander ritme, nemen wat afstand van het dagelijkse leven en er is vaak meer tijd voor elkaar. Er zijn mensen die vrije dagen gebruikten om een uitje te organiseren voor anderen, voor personen die te maken hebben met een beperking of die aan huis gebonden zijn door ziekte of ouderdom.

Meerdere groepen in ons bisdom gingen op bedevaart naar een heiligdom van Maria, de moeder van Jezus, om daar samen te bidden en een kaarsje op te steken. Naar het Noord-Hollandse Heiloo of naar Kevelaer, over de grens vlakbij Nijmegen. Ook trokken pelgrims naar het Belgische Banneux en het Franse Lourdes.

Los van de zomer is eigenlijk ons hele leven een reis, van de wieg tot het graf. We beseffen dat heel nadrukkelijk als mensen overlijden met wie we veel zijn opgetrokken, zoals we als bisdom recent deden op 17 september bij de uitvaartmis van Mgr. Verbakel die decennia als vicaris en vicaris-generaal van ons bisdom actief was.

Ons leven is een reis en wat zou het goed zijn om als mens je levensweg van dag tot dag meer bewust te beleven in je eigen omgeving. We zouden gedurende het hele jaar meer momenten kunnen inruimen voor gebed en bezinning én voor onze medemens. Heel bijzonder ook voor vluchtelingen en vreemden die noodgedwongen op reis zijn. Hun aantallen zijn wereldwijd groter dan ooit. Dat zou een goed voornemen zijn nu de zomer voorbij is. ■

‘Deze bijbel mogen ze in mijn kist leggen’

Door Daphne van Roosendaal

Beeld: Daphne van Roosendaal

Cornelly van Gemd (82)

Woont in: Rotterdam

Is: Coördinator bij een Surinaamse gebedsgroep

Welke bijbel heeft u? Deze kleine bijbel, die helemaal versleten is en die ik destijds nog heb gekocht voor 50 gulden, is voor mij het meest bijzonder. Ik heb hem op een bijzonder moment gekocht. De oprichter van de Surinaamse gebedsgroep waar ik lid van ben ging stoppen. Hij zei tegen mij: jij gaat mij opvolgen. Hij had dat al met de groep besproken. Die nacht heb ik heel slecht geslapen, want ik dacht: ik kan dat helemaal niet. 's Morgens werd ik wakker en ik was echt moe. Maar toen las ik in mijn bijbelleesrooster Jesaja 41, 10: "Wees niet bevreesd, want Ik ben met u. Ik maak u sterk en sta u bij." En ik dacht: yes! Toen was alle vrees weg. Niet dat het op rolletjes zou gaan, maar ik kon altijd terecht bij Hem. Toen heb ik deze bijbel gekocht om te gebruiken bij de gebedsgroep en altijd bij me gehad. Het was zo duidelijk.

Onze Surinaamse gebedsgroep komt op woensdagmiddag samen. We beginnen met gebed voor onze kinderen en kleinkinderen. Dan is er een korte pauze en lofprijzing. Dan lezen we de bijbeltekst van de dag en is er aanbidding en getuigen mensen van wat ze hebben meegemaakt. Zo maken we Gods naam groot. En we eten samen. Wij Surinamers houden van lekker eten. We hebben geen vakantie. We gaan het hele jaar door. Het gebed is mijn wapen. Een priester die mij als klein kind catechese gaf zei: blijf altijd bidden, je zult misschien heel diep vallen, maar door het gebed krijg je de kracht om weer overeind te komen.

Dat is me altijd bijgebleven. Ik heb situaties in mijn leven gehad waar ik niet kon bidden. Van mijn vier kinderen heb ik twee keer door een verkeersongeluk een kind verloren, een meisje van 10 en een zoon van 28. Mijn man overleed in 2017 heel plotseling. Zo onverwacht, dat was een grote schok. Door het gebed kan ik hier zijn. Toen ik niet kon bidden, baden anderen voor mij door.

Hoe belangrijk is de bijbel voor uw bidden?

Heel erg belangrijk. Je kunt je hand op de bijbel leggen, vragen om de Heilige Geest en hem dan openslaan om een stuk tekst te ontvangen. Deze bijbel zal ik ook nooit wegdoen. Als ik dood ben, mogen ze hem in mijn kist leggen als ze niet weten wat ze ermee moeten doen. Mijn favoriete psalm is 86. Die lees ik elke dag. "Neig, Heer, uw oor, geef mij antwoord, want ellendig ben ik en arm. Geef uitredding voor uw knecht die op U zijn vertrouwen gegrond heeft." Ik ben dankbaar voor alles wat ik mag doen.

Waarom zien we dat deze bijbel van u is?

Och, aan zoveel dingen. Aan briefjes die erin zitten met mooie teksten. Het prentje van mijn overleden zoon dat je wel even mag zien. Aan mijn oude adres dat er nog in staat. Aan heel veel stukken tekst die ik heb onderstreept, omdat ze mooi zijn. "Geloofd zij Gij, Heer, God van onze voorvaders." Ja, er staan veel onderstrepingen bij teksten die God prijzen. God prijzen en Hem danken is heel belangrijk. ■

OLV van Schiedam

Wat: Onze Lieve Vrouw van Schiedam
Waar: Basiliek van de H. Liduina en Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans, Schiedam

Wanneer: Mogelijk laatmiddeleeuws (1475), bijgesneden in 1900
Materiaal: Eikenhout

Het verhaal gaat dat een beeldensnijder rond 1380 Schiedam aandeed met een Mariabeeld. Hij wilde per schip naar Antwerpen doorreizen om het daar te verkopen. Het was een licht beeld, maar werd zó zwaar dat het schip niet uit kon varen. Dit was het teken dat O.L. Vrouw in Schiedam wilde blijven. Uit de levensbeschrijving van Liduina in de 'Vita Lijdwine' (1456) weten we dat de kerkmeesters van de Grote Sint-Janskerk het beeld kochten en het een prominente plek in de kerk gaven. De jonge Liduina (1380-1433) kwam vaak naar de kerk om bij het Mariabeeld te bidden. Door een schaatsongeluk werd de 15-jarige Liduina bedlegerig. Ze kreeg vele visioenen en in de wijze waarop ze haar lijden droeg en dit wist te verbinden met het lijden van

Christus was ze een voorbeeld voor velen. De stadsbrand van 1428 verwoestte een deel van de kerk, maar het beeld bleef gespaard. Gedurende de herstelwerkzaamheden mocht Maria op de kamer van Liduina staan waarmee ze zeer content was. Het originele Mariabeeld is waarschijnlijk tijdens de Beeldenstorm (1566) door geuzen vernietigd. Het huidige laatmiddeleeuwse beeld zal op enig moment het 'oude' beeld vervangen hebben. Vanaf 1822 stond ze in de Havenkerk. Na de sluiting daarvan in 1967 kwam het beeld uiteindelijk in de basiliek van Schiedam terecht waar ze nog altijd staat en uitnodigt tot gebed.

5 x bijzonder

Dordrecht

In deze rubriek wandelen we door een stad, dorp of regio waarbij we beschrijven hoe de parochie aanwezig én zichtbaar is. Welke nog onontdekte bijzonderheden zijn er in deze plaats en kerken? Wij zoeken het uit. Deze keer: Dordrecht

Door Celine Timmerman

1 Zusters die leven van giften

In enige klooster van Dordrecht

Wie Dordrecht zegt, zal niet zo gauw aan de zusters van Maria Stella Matutina denken. Toch is het de stad die, naast de Verrezen Christuskerk in de multiculturele wijk Crabbehof, hier de enige elf zusters van deze orde in heel Nederland huisvest. En dat ook nog in het enige klooster dat Dordrecht rijk is, het voormalige onderkomen van de paters karmelieten. Rechts bij de voordeur hangt een schrijfbord met middelen die de zusters nodig hebben. Want, zo legt zuster Maria Aimée uit, “wij zijn een bedelorde. We leven van gaven en giften. We lopen regelmatig de kraampjes op de markt af of verkopers nog iets voor ons hebben.” Zelf maken en verkopen de vrouwen kaarsen, zeep, rozenkransen en jam om aan inkomsten te komen. Wie hun kapel binnenloopt, komt terecht in een grote ruimte waar stilte heerst. “Er komen ook regelmatig parochianen mee bidden”, zegt zuster Ancilla, die samen met haar huisgenoten minimaal twee uur per dag in de kapel doorbrengt voor tijden van stil gebed, de eucharistieviering en het zingen van de getijden. “Iedereen is welkom, meebidden mag natuurlijk altijd.”

Beelden: Guus Schoonewille

2 Minuscule stukjes hout

Jaarlijks herdacht tijdens processie

Wanneer we na een stuk lopen treinstation Centraal Station in onze rug hebben, staan we voor de Antoniuskerk. We zijn hier voor een minuscule relik: twee splinters hout. “Natuurlijk claimen veel kerken stukjes hout van het kruis waaraan Jezus stierf te hebben”, weet ook diaken Franck Baggen. Wanneer we linksaf de kerk inlopen, zien we achter een hek een groot goudkleurig kruis met het zogeheten Heilig Hout erin. Erboven hangt een altaarstuk met op het middenluik Christus aan het Kruis met daarnaast Maria en Johannes. Op de zijluiken is de geschiedenis van het Heilig Hout uitgebeeld. “In 1954 gemaakt door Dordtenaar Toon Winkel”, zegt Jan van Oers, deken van de broederschap van het Heilig Hout van Dordt. We turen ondertussen naar de twee splinters hout in het grote kruis. “Ja, je moet goed kijken”, beaamt Van Oers. Jaarlijks is er een oecumenische processie door de stad met een groot houten kruis, een vaandeldrager en de pastoor die het Heilig Hout draagt. Van Oers: “We lopen tussen het winkelend publiek, maar dat is juist goed. Zo laten we onszelf zien.”

Burgemeester de Raadsingel 45 3311 JG Dordrecht • T: 078-6136390
www.katholiekdrechtsteden.nl

3 Aandacht voor de medemens

Oecumenisch project

Een paar minuten lopen van de Antoniuskerk vinden we, midden in het centrum, het Diakonaal Aandachtscentrum. Het inloophuis opent de deuren voor mensen die behoefte hebben aan aandacht, rust of juist een goed gesprek. De parochie, diverse instellingen en acht kerken uit de stad participeren in het aandachtscentrum dat al dertig jaar bestaat. Bezoeker Bert (67) komt er al vijftien jaar. “Ik heb hier heel wat mensen leren kennen”, zegt hij terwijl hij een kopje koffie drinkt en de krant leest. “Helaas zijn er van die mensen ook al een paar overleden.” Hij kan hier over zijn geloof praten en dat doet hij ook graag, zo blijkt. Dat is ook één van de pijlers van het centrum, dat mensen hun nood kunnen bespreken en over levens- en geloofsvragen mogen praten. Diaken Baggen: “Door corona is het lastig geweest om contact te houden met de bezoekers, maar we zitten nu weer in een stijgende lijn.”

Singel 273-275 3311 HD Dordrecht • T: 078-6315288
www.aandachtscentrumdordrecht.nl

4

Heilige Sura sticht kerk

Nu eigendom van protestanten

De grootste kerk van deze stad is de Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerk. Ooit gesticht door de katholieke Sura, maar na de Reformatie in handen van de protestanten. De vrome katholieke liet, zo wordt verteld, de kruisbasiliek bouwen door drie arbeiders die ze dagelijks met drie munten uit haar geldbuideltje betaalde. De werklieden vermoedden dat ze rijk was en vermoordden haar; ze bleek echter weinig geld te hebben. De werklui werden ter dood veroordeeld, maar Sura verrees uit de dood en vroeg de levens van de arbeiders te sparen. “Op de plek van de moord van Sura ontsprong een bron, waar mensen geneeskrachtig water in zagen”, vertelt pastor Sander Verschuur bij een muurschildering met haar legende. “Die bron trok veel pelgrims en dus geld, waardoor de kerk kon worden afgebouwd.” Gids Cor van Breugel noemt de legende een mooi voorbeeld van barmhartigheid. “Dat ze vergiffenis vraagt voor haar moordenaars is prachtig.” We moeten door: het bier wacht.

📍 Lange Gelderse kade 2 3311 CJ Dordrecht • T: 078-6144660 • www.grotekerk-dordrecht.nl

5

Eigen parochiebier

Blond gerstenat uit eigen stad

Het bier wacht en wel bij café De Lachende Monnik. In de schaduw van de Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerk verkoopt het biercafé naast zeventien bieren op tap ook hét nieuwe bier van katholiek Drechtsteden: Sint Sura. Een blond gerstenat, op tap en in een fles. Parochiaan Fedor Vogel wilde graag een Dordrechts biertje en vond in café-eigenaar Vincent Bek met zijn Lachende Monnik een schenkpunt. “Sint Sura Blond is een robuust en volmondig blond bier van 6,3% alcohol. Een deel van de opbrengst van dit parochiebier gaat naar goede doelen binnen de geloofsgemeenschap in de Drechtsteden. Zoals grote bekende abdijbieren licentie afdragen aan de gelijknamige abdijen.” Café-eigenaar Bek: “Om de hoek zat vroeger het Cellebroedersklooster. Toen had ik al snel het idee om een café met trappistenbieren en abdijbieren te beginnen. De naam moest iets positiefs uitstralen en al snel was de naam de Lachende Monnik geboren.” Het café kent geen bar, zodat niemand tegen een rug aankijkt. Vogel: “De Lachende Monnik is natuurlijk dé perfecte plek om van onze Sint Sura Blond te genieten.”

📍 Voorstraat 426 3311 CX Dordrecht • T: 078-6474747 • www.delachendemonnik.nl

SAMEN OP WEG NAAR 70 JAAR BISDOM

Hoe vertrouwd we misschien ook zijn met het evangelie, als leden van de Kerk blijven we levenslang leerlingen van de Heer en het is onze opdracht om op onze beurt ook andere mensen tot nieuwe leerlingen te maken. We mogen Maria als voorbeeld en voorspreekster heel bewust in onze diocesane bezinning op de (nieuwe) evangelisatie te betrekken.

Door bisschop Van den Hende

‘We blijven levenslang leerlingen van de Heer’

Sinds op initiatief van paus Benedictus XVI wereldwijd in onze Kerk een Jaar van Geloof werd gehouden (2012), hebben we daarna in ons bisdom Rotterdam steeds ook zelf themajaren gehouden. Het was van meet af aan een uitnodiging om met alle geledingen van ons bisdom steeds een bepaald aspect van ons geloofsleven te verdiepen of te herontdekken.

VERDIEPING

Gedurende die jaren bleek dat er bisdombreed en in veel parochies naar aanleiding van een themajaar speciale activiteiten werden ontplooid om samen verder te komen tot inhoudelijke verdieping en bezinning. Parochiebladen die ik kreeg toegestuurd en ook websites maakten regelmatig melding van deze aan een themajaar gerelateerde initiatieven en activiteiten.

Na de reeks van themajaren (2012-2022) die betrekking hadden op zowel liturgie, catechese en diaconie, vroeg ik mij als bisschop af of we in ons bisdom Rotterdam door die geloofsinhoudelijke themajaren ook daadwerkelijk voldoende zijn toegerust om samen te gaan werken aan (nieuwe) evangelisatie. Als Kerk hebben we immers de opdracht van de Heer gekregen om zijn evangelie onder de aandacht van onze medemensen te brengen en de naam van Jezus in woord en daad te verspreiden. Bovendien, al meerdere pausen - van Paulus VI tot Franciscus - hebben ons daartoe heel speciaal opgeroepen en uitgedaagd.

HET VOORNEMEN

Terwijl we dit jaar op uitnodiging van paus Franciscus bezig waren met de diocesane voorbereiding op de wereldwijde bisschoppensynode in 2023, met verschillende ontmoetingen en gesprekken, kwam in ons bisdom als vanzelf de vraag op: welk themajaar

gaan we in ons bisdom in 2022-2023 houden? De diocesane themajaren zijn inmiddels op veel plaatsen in ons bisdom een goede traditie geworden. In lijn met deze enthousiaste vraag om een nieuw themajaar kreeg ik van verschillende kanten ideeën en bouwstenen voor een nieuw plan aangereikt.

In het licht van de ontvangen ideeën en op basis van de aangereikte bouwstenen is het voornemen gegroeid om nu niet één inhoudelijk thema gedurende een jaar te kiezen, maar voor een langere tijd in ons bisdom op weg te gaan met het onderwerp (nieuwe) evangelisatie als belangrijke opdracht. We willen ruim de tijd nemen om dit onderwerp centraal te stellen en te bespreken, en wel tot in 2026 wanneer ons bisdom op 2 februari zeventig jaar zal bestaan.

VITALITEIT

De opzet ervan moet nog worden uitgewerkt. Wanneer we in ons bisdom op weg naar 2026 gedurende meerdere jaren de opdracht van de (nieuwe) evangelisatie centraal gaan stellen, in het licht ook van de vruchten van de voorbije themajaren, dan kunnen we samen op een inhoudelijke manier bouwen aan de vitaliteit van de Kerk in onze regio, zelfs wanneer onze diocesane gemeenschap getalsmatig kleiner zou worden.

Ondertussen is het van vitaal belang dat wij als leerlingen van Christus ons ook nu persoonlijk blijven toeleggen op gebed en liturgie, catechese en geloofsgesprek, caritas en diaconie. Op weg naar zestig jaar bisdom (2016) hebben we daarbij de heilige diaken Laurentius, patroonheilige van ons bisdom, als voorbeeld genomen. Op weg naar zeventig jaar bisdom Rotterdam is er het voornemen om Maria, moeder van Jezus en moeder van de Kerk, als voorbeeld en voorspreekster heel bewust in onze diocesane bezinning op de (nieuwe) evangelisatie te betrekken. »

Vanaf het begin was Maria bereid om in geloof haar levensweg met en voor de Heer te gaan (“mij geschiede naar uw woord”) tot onder het kruis. En na de verrijzenis van Jezus was het Maria die samen met de apostelen en andere eerste leerlingen bad om de kracht van de Heilige Geest. Inmiddels duurt de inspiratie van Pinksteren ononderbroken voort tot op vandaag.

LEERLINGEN

Als bisdom zijn we in kracht van de Geest een gemeenschap van leerlingen van de Heer, die in het Nieuwe Testament aanhangers van de Weg worden genoemd (Handelingen 9, 2). Wat destijds over de eerste leerlingen van Jezus werd gezegd mag ook nu voor ons gelden. Op de eerste plaats brengt de aanduiding ‘aanhangers van de Weg’ onze band als Kerk tot uitdrukking met de persoon van Jezus zelf die in het Evangelie zegt: “Ik ben de weg, de waarheid en het leven” (Johannes 14, 6). Tevens wordt duidelijk dat we als leden van de Kerk als mensen van de Weg ook in onze tijd samen op tocht zijn. Vanaf het begin van de Kerk wordt die gezamenlijke weg in geloof gekenmerkt door geloofstrouw en gemeenschapszin.

De apostelen en andere leerlingen kregen van Jezus te horen dat zij op hun weg niet te veel moesten meenemen (cf. Matteüs 10, 7-15, Lucas 10, 1-12). Hun belangrijkste bagage is hun geloof, hoop en liefde. Om het evangelie te verkondigen in woord en daad, is het belangrijk allereerst zelf het met heel je hart aan te nemen en in eigen persoon het geloof in de weg van Jezus vóór te leven.

GELOOF BELEVEN EN DOORGEVEN

De verkondiging van het evangelie in de wereld van nu vraagt dat wij ons als gemeenschap en persoonlijk goed blijven toerusten en verdiepen waar het gaat om de inhoud en rijkdom van ons geloof in

de Heer en zijn evangelie. Niet voor niets dat in de afgelopen maanden, in het kader van de synodale raadpleging, het houden van geloofsgesprekken verschillende gelovigen enthousiast heeft gemaakt, en tevens werd geconstateerd dat we als kerkgemeenschap ook in onze tijd opnieuw het nodige moeten ondernemen aan catechese om de inhoud van ons geloof te kunnen beleven en doorgeven. Om aanhangers van de Weg te kunnen zijn is het van vitaal belang om in ons dagelijks leven als christenen in geloof verbonden te blijven met de persoon van Jezus Christus, in woord en daad.

Voor ons als gelovigen is het steeds weer nodig een verdiepingsslag te maken. Hoe vertrouwd we misschien ook zijn met het evangelie, als leden van de Kerk blijven we levenslang leerlingen van de Heer, en het is onze opdracht om op onze beurt ook andere mensen tot nieuwe leerlingen te maken. Jezus zegt in het evangelie tegen zijn eerste leerlingen dat zij vissers van mensen zullen worden (Marcus 1, 17; Lucas 5, 10). Wij mogen als leerlingen van Jezus in het derde millennium deze opdracht die wij van de Heer hebben meegekregen niet vergeten, ook al zien we in onze tijd dat er mensen afhaken of niet ontvankelijk zijn voor het evangelie.

ZEVENTIG JAAR BISDOM

De themajaren in ons bisdom gedurende de afgelopen tien jaar kunnen de inhoudelijke aanzet vormen om ons in de komende tijd opnieuw toe te leggen op de verspreiding van het evangelie. Het voorstel is dus om daarvoor in ons bisdom dit keer een aantal jaren te nemen: 2023, 2024, 2025. En met het jaar 2026 als het jaar waarin wij als bisdom zeventig jaar bestaan. Met het oog op zeventig jaar bisdom Rotterdam is het belangrijk dat we bewust samen op weg gaan en opnieuw ontdekken en leren wat de opdracht van (nieuwe) evangelisatie vraagt en betekent. Trouwens “Samen op weg”, zo zei paus Franciscus in 2015, “is wat God van de Kerk van het derde millennium vraagt.”

Geïnspireerd door de inhoudelijke thema’s van de afgelopen jaren, werden in ons bisdom met enthousiasme de nodige ideeën en bouwstenen aangereikt. In samenwerking met verschillende geledingen van ons bisdom reken ik er op dat het diocesane plan voor een driejarig geloofsinhoudelijk traject in het kader van (nieuwe) evangelisatie verder kan worden uitgewerkt, verbonden met de drievoudige zending van de Kerk: gebed en liturgie, catechese en geloofsgesprek, caritas en diaconie, oftewel: Christus verkondigen door vieren, leren en dienen. ■

Tien jaar themajaren 2012 - 2022

- Wereldwijd Jaar van het Geloof: 2012-2013
- Diocesaan Jaar van de Daden van Liefde: 2013-2014
- Diocesaan Laurentiusjaar: 2014-2016 (tot 2 februari, 60 jaar bisdom)
- Wereldwijd Jaar van Barmhartigheid: 2015-2016
- Diocesaan Jaar van het Gebed: 2017-2018
- Diocesaan Jaar van de Roepingen: 2019
- Diocesaan Jaar van het Woord van God: 2020-2021
- Diocesaan Jaar van de Sacramenten: 2021-2022 (tot 9 juli)

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Bedevaarten zijn weer gestart

Lange tijd maakten coronamaatregelen gezamenlijke pelgrimages onmogelijk, maar dit jaar kunnen bedevaarten weer worden gehouden. In het bisdom Rotterdam vond op 9 juli de Nationale Bedevaart Brielle plaats onder grote belangstelling. En vanuit het bisdom reisden groepen naar belangrijke Maria bedevaartsoorden. Het Banneux Comité van het bisdom Rotterdam reisde verschillende keren naar het Belgische Banneux voor een bezoek aan Maria, de Maagd der Armen. Ook het Maria bedevaartsoord Kevelear mocht weer pelgrims uit het bisdom Rotterdam verwelkomen van onder meer de Westlandse Bedevaarten, de Broederschap van Onze Lieve Vrouw van Kevelaar uit Gouda en de Haagse Bedevaarten. Op 30 augustus trok bisschop Van den Hende in Kevelear op met pelgrims van de bedevaart vanuit parochies in het Groene Hart.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Bisschop zegent nieuw gebouw R.-K. basisschool in Overschie

Beeld: Pim Geurts

Aan het begin van het nieuwe schooljaar heeft bisschop Van den Hende een nieuw schoolgebouw, het Albert Schweitzer Kindcentrum, in Rotterdam-Overschie ingezegend. De Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs (RVKO) had de bisschop uitgenodigd. Op vrijdagochtend 26 augustus verzamelden de kinderen zich hiervoor op het schoolplein samen met medewerkers van de school en ouders. Op maandag 22 augustus was de bisschop te gast op het Laurens Lyceum in Rotterdam om op uitnodiging van de rector een inleiding te houden voor de docenten en zo een start te maken met het nieuwe schooljaar. Bij die gelegenheid werd in de hal van de school een grote wandillustratie over de heilige Laurentius onthuld.

Priesterwijding Ad van Luijn

Op zaterdag 1 oktober wijdde bisschop Van den Hende door handoplegging en gebed Ad van Luijn tot priester voor het bisdom Rotterdam. De wijding vond plaats tijdens een eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal in Rotterdam. Ad van Luijn is benoemd tot lid van het pastoraal team van de parochiefederatie 'St. Franciscus, tussen duin en tuin' in het Westland.

Continental fase bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk'

Vanwege de bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio' zal er in Europa een samenkomst zijn in Praag (Tsjechië, 5-12 februari). De continentale fase volgt op de diocesane fase. Het secretariaat van de bisschoppensynode zal een document aanreiken dat bisschoppen kunnen bespreken in eigen land. De reacties die daaruit voortkomen kunnen dan tijdens de continentale ontmoeting worden gedeeld en besproken.

Nieuwe priester voor studentenparochie locatie Rotterdam

Pater Michael-Dominique Magielse o.p. is per 12 juni benoemd tot lid van het pastoraal team van de studentenparochie H. Catharina van Alexandrië voor de locatie Rotterdam. Hij is de eerstverantwoordelijke priester voor de internationale studentengemeenschap en Engelstalige gemeenschap die kerkt in de Eendrachtskapel. Hij wordt daarbij geholpen door zijn twee medebroeders Paweł Guzyński en Stefan Mangnus. Op zondag 29 augustus antwoordden zij bevestigend op enkele vragen die bisschop Van den Hende hen stelde tijdens de presentatieviering in de Eendrachtskapel.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Kiezen voor DE KERK

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktroetreders. Deze keer: Birgit Kaijzer (47).

Birgit Kaijzer:

‘Het geloof heeft mij 100% veranderd’

Hoe ben je met het geloof in aanraking gekomen?

“Mijn oma en tante waren gelovig, mijn moeder was agnost maar verwees wel altijd naar verhalen in de Bijbel. Als kleuter vond ik het een fijn idee dat ik ook een Vader in de hemel had. Dat gaf mij een soort hoop en rust, weet ik nog. In mijn verdere leven wist ik altijd wel dat God er was, maar ik vond Hem nog niet. Religie is herhaaldelijk op m'n pad gekomen, van Jehova's getuigen tot de Pinkstergemeenschap, maar dat beklifde nooit. Ik was ook veel bezig met aardse zaken zoals werken, winkelen en uitgaan. Tot ik in 2017 op een dag wakker werd en mijn wereld er plots anders uitzag.”

Wat was er gebeurd?

“Ik werd wakker en had plots het besef dat er meer is tussen hemel en aarde. God had mij, het verdwaalde schaap, geroepen. Het was een heel speciaal gevoel, ik vind het moeilijk uit te leggen. Maar dat inzicht was wel mijn Godsbewijs. Ik weet nu zeker dat God bestaat. Dit heeft mijn leven 100 procent veranderd.”

Hoe?

“Ik wil en probeer een goed mens te zijn, uit liefde voor God. Voor andere mensen, voor de natuur, voor dieren. Ik geef niet meer om spullen en uitgaan, dat kost mij geen moeite. Ik denk bij alles: ‘Hoe kan ik het juiste doen?’ Zowel privé als in mijn werk op een gesloten afdeling in de psychiatrie. Ik praat ook met cliënten over het geloof, maar alleen als zij erover beginnen. Het meest bijzondere van mijn werk vind ik het koffie schenken in de kapel die we hebben. Mensen komen daar in allerlei toestanden en praten ondanks de stilte dikwijls erdoorheen, maar ik vind die ene dag per maand eigenlijk het mooiste van mijn werk.”

Wat raakt je dan zo in het geloof?

“Het is thuiskomen. En ik blijf me verwonderen over het feit dat ik zoekend en verdwaald heb geleefd en Hem niet zag. Hoe kón ik Hem vergeten zijn? Voor mij is nu het belangrijkste met God zijn.”

Wat heeft het katholicisme verder toegevoegd aan je leven?

“Het kerkelijk leven geeft mij steun en houvast om op het rechte pad te blijven. Ik vind het heel fijn om in de kerk in aanraking te komen met mensen die op dezelfde manier in het leven staan. Dat geeft me zoveel kracht en rust.”

Hoe reageerde je omgeving op je bekering?

“Toen ik vertelde dat ik met Pasen gedoopt wilde worden, was iedereen zeer positief. Mijn zus, 22-jarige dochter en mijn collega's waren allen blij voor me. Mijn collega's vonden het geweldig dat ik Raphaëla, beschermheilige van verpleegkundigen en krankzinnigen, als doopnaam wilde. Ik heb mij bewust pas vijf jaar na mijn Godservaring laten dopen, omdat ik zeker wilde zijn dat het gevoel echt was. En dat bleek zo te zijn.”

Zijn er voor jou lastige dingen/thema's in het katholieke geloof?

“Ik vind het bidden best lastig. Ik moet dan echt mijn aandacht erbij houden.” ■

EEN BALLAD VOOR MARIA

– *Ave Maria van Maria Parkinson*

'Ave Maria' zijn de beginwoorden van het Wees Gegroet. Het zijn de woorden van de aartsengel Gabriël aan Maria als hij haar vertelt dat ze de moeder van de Heer zal worden (Lucas 1, 28). Veel componisten hebben het Ave Maria getoonzet. In dit artikel gaat het om een recente compositie uit de jaren '70 van de vorige eeuw.

Onze vormselviering is bijna ten einde. De eucharistie is gevierd, iedereen heeft de heilige Communie ontvangen. Maar voordat de laatste woorden klinken en de bisschop de zegen geeft, is er een hulde aan Maria. Maria is niet alleen de moeder van Jezus, maar ook de moeder van de Kerk, van onze vormelingen en ons allemaal. Daarom bidden wij om haar voorspraak. We bidden samen het Wees Gegroet. Twee vormelingen komen naar voren voor een bloemstukje en een kaars. Samen brengen wij deze naar het beeld van Maria.

GEEN KLASSIEK AVE MARIA

Het combo begint te spelen en het koor zet een Marialied in. Geen klassiek Ave Maria maar een modern lied, geschreven door Maria Parkinson. We kennen het lied van de Wereldjongerendagen. De coupletten zijn in het Nederlands, het refrein in het Latijn: "Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu." Wees gegroet Maria, vol van genade. De Heer is met u, gezegend bent u.

De coupletten gaan over onze relatie met Maria. Op haar kun je vertrouwen, bij haar mag je komen met al je zorgen, zij zal ons de weg naar Jezus wijzen. De woorden vormen zo een gebed: Als ik voor u neerkniel, mijn gebeden bij u breng, weet ik steeds weer opnieuw dat gij mijn hart vervult. Ave Maria, gratia plena, Dominicus tecum, benedicta tu. En die laatste woorden klinken als refrein ook na de andere twee coupletten, ingetogen en stemmig.

DE MUZIEK

De eenvoudige melodie is een driekwartsmaat - een walsje. Je zou er zelfs op kunnen dansen. Het lied deint een beetje op de noten. Het is een rustig lied dat je stil maakt om mee te bidden. Maar je moet het ook niet te langzaam zingen, dan kan het een slaapliedje worden en dat is niet de bedoeling.

Het is een ballad voor Maria. En je haakt als kerkganger gemakkelijk in, zelfs als het de eerste keer is dat je het hoort. En dat is te merken. Steeds meer mensen zingen mee in onze vormselviering. Het lied nodigt je uit ook vol vertrouwen naar Maria te gaan om haar voorspraak te vragen.

Het jongerenkoor zingt het lied graag en niet alleen bij vormselvieringen. In de maanden mei en oktober zingen ze het in iedere viering. En ook bij andere gelegenheden als een huwelijksviering of een doop staat het in de liturgie. Zo geliefd is dit eenvoudige lied voor Maria. ■

Door Heleen van de Reep, pastoraal werkster,
in samenspraak met Dennis Swiers van jongerenkoor
'Faith' in Roelofsarendsveen.

Scan de QR-code en luister het lied online:

Ave Maria (Als ik voor U neerkniel)

Maria Parkinson

Refrein:

A - ve Ma - ria - a, gra - ti - a ple - na,

Do - mi - nus te - - cum, be - ne - di - - cta tu.

1. Als ik voor U neer - kniel, mijn ge - be - den bij U breng,
2. Mo - gen wij hier bren - gen el - ke zorg en wens bij U,
3. Moe - der, hoor ons bid - den, wil ons ne - men bij de hand

weet___ ik steeds weer___ op-nieuw dat Gij mijn hart ver - vult.____
Moe - der van God, neem___ dan ook hier on - ze lof - zang aan.____
op___ de weg naar___ uw Zoon, ver - sterk de lief - des - band.____

Lees – Kijk – Luister – Proef

Beeld: Ramon Mangold

Vijf vragen aan Mgr. Van den Hende over de synodale Kerk

“Synodaliteit hoort bij de Kerk. Paus Franciscus zegt dat het ‘constitutief’ is voor de Kerk. Dat wil zeggen: het is voor de opbouw van de Kerk nodig dat alle geledingen van de Kerk, alle gedoopten, alle gewijde bedienaren, jong en oud samen in de Kerk spreken met elkaar en samen onderweg zijn.” In een video op katholiekleven.nl beantwoordt de bisschop vijf vragen over de synodale Kerk. Bekijk de video.

Geloofsgesprek over diaconie op NPO2

Op zondag 4 september was Jan Maasen te gast in het Geloofsgesprek op NPO2. Decennia lang zette hij zich in het bisdom Rotterdam in voor caritas en diaconie, dichtbij en ver weg. In het Geloofsgesprek vertelt hij tegen Leo Fijen over diaconie, zoals hij zegt: “De christelijke dienst van zorg, solidariteit en verzet ten behoeve van mensen in nood.” Bekijk het Geloofsgesprek op NPO2 via uitzending gemist.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Video voor de priesterwijding

Op zaterdag 1 oktober wijdde bisschop Van den Hende hem tot priester voor het bisdom Rotterdam. In een video vertelt Ad van Luijn over zijn weg naar het priesterschap. Hoe begon hij aan de priesteropleiding op Vronesteyn? Wat ging daaraan vooraf? En hoe heeft Vronesteyn hem begeleid in de tijd van studie en vorming? Bekijk de video op bisdomrotterdam.nl

Beeld: Bisdom Rotterdam

DOCAT nu beschikbaar in het Nederlands

De DOCAT is een van oorsprong Duitse uitgave waarin voor jongeren de sociale leer van de Kerk op een toegankelijke manier wordt gepresenteerd. Het boek verscheen inmiddels in vele talen. Bisschop Van den Hende nam in het bisdom Rotterdam het initiatief tot de Nederlandse uitgave. Deze verschijnt als samenwerking van het bisdom Rotterdam en Adveniat. Tijdens de Wereldjongerendagen in Krakau 2016 werd de DOCAT door jongeren aangeboden aan paus Franciscus, die de DOCAT vervolgens aan alle jongeren aanbeval. De paus zei bij die gelegenheid dat jongeren geen “bankhangers” moeten zijn maar zich actief in moeten zetten voor hun naaste en de opbouw van een rechtvaardige samenleving. De DOCAT is voor parochies en PCI'en van het bisdom Rotterdam verkrijgbaar bij het bisdom tegen kostprijs. Zij kunnen hiervoor contact opnemen via bureau@bisdomrotterdam.nl. Meer informatie over de DOCAT is te vinden op www.docat.nl

Einde van een tijdperk

Na 75 jaar krijgen de bieren van Westvleteren een etiket.

Door Fedor Vogel

Door bierliefhebbers wereldwijd wordt de Westvleteren 12 gezien als 'Beste Bier ter Wereld'. Op ranglijsten staat dit trappistenbier continu hoog bovenaan. De drie bieren van Westvleteren worden gebrouwen door de monniken van de Sint-Sixtusabdij. De abdij is een trappistenklooster, het bier trappistenbier, gebrouwen binnen de muren van de abdij onder toezicht van de monniken zelf.

'Less is more' is een visie die je vaak hoort. Trappisten hangen diezelfde gedachte aan. Bid en werk, geheel in lijn van de Regel van Benedictus: gematigdheid, kuisheid en gehoorzaamheid. De trappisten uit Westvleteren hebben die gedachte al zo'n 75 jaar doorgevoerd in de uitstraling van hun drie bieren. Flessen zonder etiket, zonder opsmuk met alleen een kroonkurk. Jarenlang stond alle wettelijk verplichte informatie over de bieren en brouwerij keurig vermeld op de kroonkurken, maar je moest wel goed lezen. Daar kwam onlangs verandering in. Sinds augustus worden flessen Trappist Westvleteren opnieuw met etiket verkocht. Het einde van een meer dan 75 jaar durend tijdperk.

Voor bieren bestaat er (nog) geen wettelijke verplichting om de volledige ingrediëntenlijst en de voedingswaarden te vermelden. Toch werd door de trappisten in de Vlaamse Westhoek beslist om over te gaan tot een herintroductie van de etiketten. Het was immers onmogelijk om al die informatie op de kroonkurk te plaatsen. Veel bierliefhebbers wisten niet wat ze zagen want die unieke maagdelijke Westvleteren-fles mag toch niet verdwijnen? Maar de trappisten zouden de trappisten niet zijn als ze ook die noodzaak tot vermelden van extra info weer tot een minimum zouden beperken.

'Less is more' geldt nog steeds. De nieuwe etiketten zijn gestileerde afbeeldingen van de vroegere kroonkurken. De basiskleuren stemmen overeen met de kleur van de kroonkurken, groen voor de Blond, blauw voor de 8 en geel voor de 12. Het traditionele beeld werd zo weinig mogelijk aangetast en de gewilde en schaarse trappistenbieren van Westvleteren hebben zo een minieme maar toch revolutionaire aanpassing ondergaan. Aan de buitenkant, want de bieren zelf zijn gelukkig al 75 jaar onveranderd smaakvol.

BIERTIP

9,5

Bier:

Westvleteren 12 - 10,2% alc.vol.

Brouwerij:

Trappistenbrouwerij Abdij Sint-Sixtus, Westvleteren (B)

De Proef:

Westvleteren 12, ook wel de Vlaamse Bourgogne genoemd, kleurt donker amber en heeft een stabiele witte schuimkraag. Meesterlijk in zijn complexiteit maar heerlijk in zijn eenvoud. De sublieme zachte smaak van karamel en chocolade gaat perfect samen met de rozijnzoetige en nootachtige toetsen in het aroma. Samen met het ferme alcoholgehalte resulteert dit in een weldadige volmondigheid en een lekker lang uitlopende warme nasmaak.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdi- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

TUJSSSEN

BIERREN

MENSEN DELEN HUN GELOOF MET ELKAAR

Door Liesbeth Stalmeier

Ella Feijen-Redegeld is pastoraal werker in de Parochie H. Nicolaas in Zoetermeer. Zij ziet catechese als een voorwaarde voor een vitale Kerk.

Beelden: Ramon Mangold

Welke catechese is er nodig, in de Kerk van nu?

“Daarvoor wil ik toch even beginnen met dat rare pauzemoment van corona. We belandden opeens in een lockdown, alles stopte, het ritme was weg, het kon niet meer gaan zoals we het jarenlang hadden gedaan. Het betekent ook dat we vrijwilligers kwijtraakten, het verlies aan ervaring. Tegelijkertijd biedt de nieuwe situatie kansen, er is kale grond om opnieuw te bouwen. Ik gebruik wel eens de metafoer van

Robs Grote Tuinverbouwing: de oude indeling gaat op de schop, die wordt eruit gegraven. Er wordt een nieuw ontwerp gemaakt, er komt een nieuwe inrichting. En dan blijkt: het nieuwe plan past veel beter bij deze tijd.”

Kun je daarvan een voorbeeld geven?

“Het wordt zichtbaar bij de sacramentencatechese. Zolang er vraag is naar de sacramenten, zal de voorbereidingscatechese blijven bestaan. De vraag is aan het

veranderen: er zijn minder aanvragen en ze komen vooral van mensen die vanuit hun culturele achtergrond een sterke band hebben met de traditie van de Kerk. Die culturele achtergrond kan overigens ook een Nederlandse ‘kaaskoppenachtergrond’ zijn. In Zoetermeer zijn er mensen uit Nederland, uit de overzeese gebieden en uit andere landen uit de wereld. Zij vragen om de sacramenten wanneer dat voor hen belangrijk is. Zij kiezen zelf het moment waarop ze hun kinderen aanmelden voor de doop.

Kinderen zitten niet meer vanzelfsprekend in groep vier als ze worden aangemeld voor de communie; het is vanaf groep vier tot en met groep acht. Als we geen strenge ondergrens hadden, dan zouden de kleuters ook meekomen zodat alle kinderen van het gezin tegelijk de voorbereiding kunnen doen. We zien regelmatig dat kinderen nog niet gedoopt zijn. Dat gebeurt dan nog voordat ze de eerste communie ontvangen. Laatst hadden we een vormeling die nog niet gedoopt was en nog niet haar eerste communie had gedaan. Dat was voor het eerst maar het zou wel eens de opmaat van een nieuwe trend kunnen zijn. Deze ontwikkelingen behoeven een nieuwe omgang met de sacramentencatechese.”

Waar loop je tegenaan?

“De catecheseprojecten voor de eerste communie en het vormsel zijn geschreven voor een specifieke leeftijdscategorie: voor zeven- en achtjarigen enerzijds en voor twaalf- en dertienjarigen anderzijds. Gelukkig zitten er veel onderwijskrachten in de werkgroep, die daar hun weg wel een beetje doorheen zoeken, maar het is lastig. Het materiaal is gericht op de traditionele momenten waarop wij tot nu toe de sacramentenvorbereiding aanbieden. We zitten in een overgangsfase. Van onderaf zie ik het veranderen, vanuit de vraag.”

Welk aanbod is er voor ouders van dopelingen, communicanten en vormelingen?

“Het komend jaar bieden wij ‘In het teken van de Weg’ aan, de module voor geloofsgesprekken over de drie sacramenten die door het bisdom ontwikkeld is. Daarnaast geven we de basiscursus, met veel verschillende werkvormen, beeldmateriaal en religieuze kunst. De ouders kiezen zelf wat ze gaan doen: een van de twee of allebei.

De basiscursus stroomt elke keer weer vol. Ik zeg ‘basiscursus’ maar er is er meer dan één. Er is behoefte onder parochianen en ook niet parochianen om hun geloofs- en levensvragen op het spoor te komen, er is behoefte aan meer kennis. Onder de mensen die hierop afkomen is het aantal kerktoetreders relatief groot: zij zijn op volwassen leeftijd katholiek geworden en zijn nieuwsgierig.

Maar er is ook bijvoorbeeld iemand van zesentachtig jaar, die zegt: ‘Ik vind dit zo leuk! Eindelijk eens een gesprek dat over iets anders gaat dan kleinkinderen en operaties.’ We richten ons volwassenenaanbod op alle generaties. Daarom worden ze

gepland op verschillende tijdstippen, ‘s ochtends, ‘s middags en ‘s avonds.”

Hoe is jullie volwassenenaanbod georganiseerd?

“We hebben in Zoetermeer een Geloofscentrum opgericht, voor iedereen die geïnteresseerd is. We richten ons niet alleen op wie bij ons bekend is, maar ook op inwoners van Zoetermeer die zoekend zijn naar zingeving of geloof maar die zich meer bevinden in de periferie van de parochie. We zoeken ook samenwerking met partners uit ons netwerk. We bieden onder andere Bijbelgeloofsgesprekken aan en een ‘Lunchlezing’ om ouderen die door kerksluiting hun kerkgebouw kwijtraken de gelegenheid te geven elkaar te ontmoeten bij de koffie.

Ik wil graag benadrukken dat wij ons richten op ontmoeting en verbinding, niet op het creëren en in stand houden van vaste groepen. Iedereen is welkom om aan te sluiten bij een bijeenkomst, voor één keer of vaker, naar gelang de behoefte.

Zo doorbreek je ook dat er groepen ontstaan waar iemand die daar voor het eerst komt, het gevoel heeft er niet tussen te kunnen komen.

Er kan wel een vaste kern zijn maar de uitnodiging is open, de samenstelling wisselt. Daardoor is de startsituatie voor iedereen gelijk.”

Wat zijn de vruchten van de catechese?

“De parochie moet een plek kunnen zijn waar je nadenkt over de relevantie van je geloof, voor jezelf en voor de samenleving. Het moet een plek zijn waar je het geloof op het spoor kunt komen, waar je over het geloof kunt leren, zodat je het kunt verdiepen en verbinden met jouw plek in de wereld. Opdat het geloof een innerlijk kompas wordt dat jouw handelen, jouw staan in de wereld stuurt en richting geeft.

Bij individuele parochianen proef ik hoe hun geloof hen gesterkt heeft en hoe ze daaruit kunnen putten. Hoe zij hun kracht vinden, hoe zij inspiratie vinden. Er ontstaan onderlinge contacten en mensen willen ook graag iemand ‘van buiten’ meenemen die nog niet bekend is met de parochie.

Ik merk dat bij deelnemers een proces op gang wordt gebracht. Door de catechese delen mensen hun geloof met elkaar. Dat verbindt, dat scheidt een band.” ■

Zalig vanwege het Koninkrijk

*Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965)
beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we
als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.*

Door pastoor Ruud Gouw

'De zaligsprekingen hebben alles te maken met Gods koninkrijk'

Op 1 november viert de Kerk het hoogfeest van Allerheiligen. In de evangelielezing op deze dag horen we de zaligsprekingen waarmee Jezus in het Matteüsevangelie zijn Bergrede begint (Matteüs 5, 3-12). Zaligsprekingen zijn een bekend fenomeen in de Schrift; ook op andere plaatsen in het Matteüsevangelie vinden we een zaligspreking. Op die plaatsen worden mensen zaliggesproken om de situatie waarin ze zich bevinden. Zo zegt Jezus tegen zijn leerlingen: "Zalig zijn jullie omdat jullie ogen zien en omdat jullie oren horen" (Matteüs 13, 16). Aan het begin van de Bergrede horen we niet een enkele zaligspreking, maar meerdere zaligsprekingen, die tot de andere categorie van zaligsprekingen behoren: mensen worden zaliggesproken om wat er voor hen in het verschiet ligt.

De zaligsprekingen aan het begin van de Bergrede hebben alles te maken met Gods koninkrijk, het koninkrijk der hemelen. Zowel aan de eerste groep die zaliggesproken wordt (de armen van geest) als aan de laatste (die vervolgd worden om de gerechtigheid), is de toezegging gelijkkluidend: "hun behoort het koninkrijk der hemelen."

Bij de uitdrukking "armen van geest" gaat het niet over mensen met beperkte geestelijke vermogens, maar over mensen die bewust arm zijn, omdat ze niet uit zijn op aanzien en prestige, maar eenvoudig, sober en bescheiden willen leven. Het verschil met "zachtmoedigen" zal niet groot zijn. Dat is ook de toezegging niet: "het land bezitten" is de Oudtestamentische belofte die God aan zijn volk doet en die Jezus hier in overdrachtelijke zin gebruikt.

De uitdrukkingen "armen van geest" en "zachtmoedigen" duiden op de mentaliteit van mensen. Treurende en mensen die honger en dorsten naar gerechtigheid duiden op mensen die ervaren dat de

wereld om hen heen nog ver af staat van het koninkrijk van God en dat mogelijk aan den lijve ondervinden. Zij zullen niet aan hun lot worden overgelaten, maar in Gods koninkrijk getroost en verzadigd worden.

Over mensen met de juiste mentaliteit gaan de volgende drie zaligsprekingen: barmhartigen, zuiveren van hart, vredestichters. Barmhartig zijn en vredestichten betreft de omgang met medemensen; zuiver van hart betreft iemands integriteit. Mensen die nu barmhartig zijn voor anderen zoals God barmhartig is, zullen op hun beurt Gods barmhartigheid ondervinden. Deze verbondenheid met God komt ook in de volgende twee zaligsprekingen tot uitdrukking: zuiveren van hart zullen God zien en vredestichters zullen kinderen van God genoemd worden.

De achtste zaligspreking valt op: nu worden mensen zaliggesproken, wier inzet voor gerechtigheid maakt dat zij vervolgd worden. Eerder waren al mensen zaliggesproken die uitzagen ("honger en dorsten") naar gerechtigheid. De vervolging zal hen uiteindelijk niet deren, want zij hebben toekomst in Gods koninkrijk.

De situatie van vervolging herneemt Jezus in een negende zaligspreking. Aan een reeks van acht zaligsprekingen, die algemeen gesteld zijn: "zalig die..."; voegt Jezus een negende toe, die Hij direct richt tot zijn toehoorders: "zalig zijt gij...". In deze zaligspreking, die uitgebreider is dan de voorgaande, geeft Jezus drie voorbeelden van vervolging die volgelingen van Jezus ten deel kunnen vallen. Zij moeten zich daardoor niet uit het veld laten slaan. Integendeel, zij moeten zich verbonden weten met de profeten en verheugd uitzien naar het hemels loon dat hen wacht. Met Allerheiligen vieren we al degenen, die van dit loon zeker zijn. ■

3 Zalig de armen van geest, want aan hen behoort het Rijk der hemelen.

4 Zalig de treurende, want zij zullen getroost worden.

5 Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen het land bezitten. **6** Zalig die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.

7 Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden.

8 Zalig de zuiveren van hart, want zij zullen God zien.

9 Zalig die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

10 Zalig die vervolgd worden om de gerechtigheid, want hun behoort het Rijk der hemelen. **11** Zalig zijt gij, wanneer men u beschimpt, vervolgt en lasterlijk van allerlei kwaad beticht om Mij nentwil: **12** Verheugt u en juicht, want groot is uw loon in de hemel. Zo immers hebben ze de profeten vervolgd die voor u geleefd hebben.

Matteüs 5, 3-12
Rkbijbel.nl

Vraag & Antwoord

**Wat is de bijdrage van de Kerk
aan het thema ecologie?**

‘God zet geen stap terug in zijn plan van liefde’

De Kerk bezit geen specifieke ecologische competentie. Maar in zijn encycliek *Laudato Si* spreekt paus Franciscus over de schepping als een “gemeenschappelijk huis” van alle mensen: hij prijst de inspanningen van alle mensen die hun verantwoordelijkheid voor het behoud van dit huis op zich nemen, en hij roept christenen op tot een radicale ecologische ommekeer: “De urgente uitdaging om ons gemeenschappelijk huis te beschermen omvat de bezorgdheid om heel de mensenfamilie te verenigen in het zoeken naar een houdbare en integrale ontwikkeling, aangezien wij weten dat de dingen kunnen veranderen. De Schepper laat ons niet in de steek. Hij zet geen stap terug in zijn plan van liefde. Hij heeft er geen spijt van dat Hij ons heeft geschapen. De mensheid heeft nog het vermogen samen te werken om ons gemeenschappelijk huis te bouwen” (*Laudato Si* 13).

Paus Franciscus zegt dat “er niet twee crises afzonderlijk bestaan, een milieucrisis en een maatschappelijke crisis, maar één complexe sociale en ecologische crisis. De richtlijnen voor een oplossing vragen om een integrale benadering om de armoede te bestrijden, uitgesloten mensen hun waardigheid terug te geven en tegelijkertijd voor de natuur te zorgen” (*Laudato Si* 139). En op een andere plaats zegt hij: “Daarom is het niet meer voldoende alleen maar te spreken over de integriteit van de ecosystemen. Men moet de moed hebben om te spreken over de integriteit van het menselijk leven, de noodzaak om alle grote waarden te bevorderen en met elkaar te verbinden” (*Laudato Si* 224).

De mens moet leren dat “een authentieke zorg voor ons eigen leven en onze relaties met de natuur niet te scheiden is van broederschap, gerechtigheid en trouw ten opzichte van de ander” (*Laudato Si* 70). Paus Franciscus zegt: “Het is mogelijk de blik opnieuw te verruimen en de menselijke vrijheid is in staat de technologie te beperken, haar een richting te geven en haar ten dienste te stellen van een ander type vooruitgang, gezonder, menselijker, socialer en meer integraal” (*Laudato Si* 112).

Naast *Laudato Si* zijn de encyclieken *Populorum Progressio* (paus Paulus VI, 1967) en *Caritas in Veritate* (paus Benedictus XVI, 2009) belangrijke documenten waar het gaat om wat de Kerk zegt over milieu-ethiek. ■

(Bron: DOCAT #259-261)

Ga voor meer informatie naar docat.nl

“JE ROEPING HEB JE OOK NIET ALLEEN”

Zusters dominicanessen in Delft

Daphne van Rosendaal

De zusters Dominicanessen van Bethanië in Delft zijn actief in de parochie, de gevangenis en het ziekenhuis.

In 2008 streken ze neer in Delft: drie zusters Dominicanessen van Bethanië. Zuster Johantine Reijnders, zuster Goretti Durant en zuster Delia Brugts. Destijds waren ze halverwege de 60. Nu zijn ze 78, 79 en 80. Je kunt ze tegenkomen in de Sint Ursula parochie bij vieringen, wanneer ze op huisbezoek gaan en ook bij inhoudelijke (online) bijeenkomsten waar ze graag aan deelnemen. Ze zijn geïnteresseerd en betrokken. En daarom is de vraag nu: hoe gaat het met hen?

VERKONDIGING!

Zuster Delia Brugts: “Toen we hier kwamen als nieuwe gemeente, zeiden we: wij gaan eerst eens kijken wat op ons pad komt. Nu zijn we actief in de parochie, de gevangenis en het ziekenhuis.” Zelf was zuster Delia eerder pastoraal werker in Vianen, Everdingen, Leerdam. Daarmee was het een logische stap om in de parochie mee te gaan helpen bij de liturgie. Dat doet ze ook in het ziekenhuis, een vertrouwde plek, omdat ze in een ver verleden verpleegster was. In coronatijd stond ook zij dus voor een camera in een lege kapel voor de livestream. “De patiënten lagen allemaal op de zaal. Dat was best heel vreemd”, zegt ze daarover.

Waarom is het belangrijk om als zusters mee te werken aan de liturgie? “We zijn dominicanessen en dat betekent: verkondiging”, zegt zuster Delia. De twee anderen vallen haar bij en geven Delia een compliment voor haar overwegingen.

Beelden: Guus Schoonewille

'We hebben gekozen voor gemeenschap'

V.l.n.r. Zuster Johantine Reijnders, zuster Delia Brugs, zuster Goretti Durant.

“Zij houdt niet van poespas”, zegt zuster Goretti. “Haar overwegingen zijn gegrond op de Bijbel. Ze zijn diepzinnig. En ik kan die verkondiging op mijn beurt doorgeven aan de mensen waar ik op huisbezoek ga.”

ROEPING

Zuster Johantine werkte voor ze naar Delft kwam veertig jaar in Italië in een kindertehuis van de dominicanessen. “Het waren vaak kinderen die via de rechtbank naar ons toekwamen. Ik ben er als jonge zuster naartoe gegaan. Ik heb veel gegeven en als religieus het huwelijk opgegeven, maar zo ook heel veel gekregen, omdat ik veel voor de kinderen heb kunnen doen.” Ze wist al jong dat ze religieus wilde worden: “Het was een gevoel dat me dreef en dat constant terugkwam. Bethanië leek mij de beste plek voor mij. Ik was ongeveer twintig toen ik naar Italië ging. Met jonge kinderen en vaders aan de poort denk je wel eens: het had ook anders kunnen lopen. Ik had ook verliefd kunnen worden. Maar dat heeft me niet getrokken. Ik gaf me 100% aan de kinderen. Dat heeft me denk ik ook geholpen om mijn roeping vol te houden.”

“Je roeping heb je ook niet alleen”, vult Delia aan. “Je steunt elkaar als de één het moeilijk heeft. We hebben gekozen voor gemeenschap. Dat is een stuk van mijn roeping.” Zuster Johantine: “Waarom ik ook nooit alleen zou willen wonen, is het gezamenlijke gebed. Dat geeft mij

veel steun. Het geeft een band en is iets waar je echt voor staat vanuit je roeping.” De zusters bidden het getijdengebed 's ochtends en 's avonds samen, legt zuster Goretti uit. Zelf kreeg ze haar roeping als zuster dominicanes van Bethanië “via de krant” zegt ze. “Ik ben Canadese van oorsprong en op school mochten we als er een begrafenis was daar als klas naartoe. Zusters uit de stad kwamen dan de muzikale opluistering doen. En ik dacht: zoiets wil ik ook worden. Ik wilde altijd iets voor anderen doen. Op een gegeven moment las ik in een krantenartikel over de Zusters van Bethanië en heb ik me aangesloten. Een jaar in Canada, een jaar in Amerika en toen ben ik naar Nederland gekomen en in Teteringen 35 jaar werkzaam geweest in de zorg.”

BEZOEKWERK

In Delft maakt ze zich nu hard voor de collecte voor de Alzheimer Stichting en het bezoekwerk in de parochie. “Ik zie het als mensen plots niet meer naar de kerk komen. Dan ga ik daar naartoe. Ik zeg: ik zie u nog in de bank zitten, al die jaren en nou ineens kunt u niet meer, wat kunnen wij voor u als Kerk doen?” Ook het bezoekwerk is verkondiging, vinden de zusters. Johantine: “Natuurlijk komen ook de levensvragen naar boven. Zeker wanneer je op bezoek komt als religieus.” Maar ook zonder inhoudelijke gesprekken is het volgens Goretti verkondiging: “Je komt vanuit de Kerk en mensen zien dat je iets voor ze doet.”

GEVANGENIS

Op ‘huisbezoek’ gaan de zusters ook in de gevangenis in Scheveningen. “De gevangenis van Scheveningen heeft een ziekenhuis”, vertelt Delia. Met hun achtergrond in de zorg voelen de zusters zich er wel thuis. “Maar ja, als de eerste keer die deur achter je dichtvalt als je naar binnen gaat, is het wel even slikken.” Zelf was ze een late roeping, vertelt ze. “Ik was protestants en werkte als verpleegster in het diaconessenziekenhuis. Samen met een vriendin wilde ik op uitzending en dat werd een katholieke missiepost in Afrika. Zo ben ik met de Katholieke Kerk in aanraking gekomen, met de zusters en via een boek uit de bibliotheek met Dominicus. Dus zo is het gekomen.”

GEBED

Hun roeping beleven de zusters in de gemeenschap die ze vormen. “In het begin toen we in Delft kwamen, vanaf onze verschillende plekken, heeft het best wel eens gebotst”, zegt Delia. “We hebben wel eens bonje gehad ja. Maar dat is ook menselijk.” Johantine: “En het is toch wel heel erg goed gegaan.” En zo komen de zusters al pratend weer uit bij het gebed. Delia: “Het samen bidden en het samen bezig zijn geeft houvast. Daardoor groei je naar elkaar toe. We hebben elke week aanbidding en juist als het wel eens moeilijk was, was dat het rustpunt. Een half uur bij elkaar in de kapel. Dat werkt gewoon.” ■

JONGERENPROGRAMMA 2022-2023

Het jongerenprogramma 2022-2023 staat voor een belangrijk deel in het teken van de voorbereiding op de Wereldjongerendagen 2023 in Lissabon.

“Op verschillende plekken zijn jongeren zich al aan het voorbereiden op de WJD”, vertelt Desirée Bühler, medewerker jongerenpastoraat van het bisdom. “Het jongerenprogramma 2022-2023 wil hen bij elkaar brengen. Het is belangrijk dat jongeren in de Kerk leeftijdgenoten ontmoeten met wie ze samen op kunnen trekken. Met de Tour of Faith gaan we op bezoek in parochies waar groepen jongeren zich voorbereiden.”

DOCAT

De Tour of Faith is de regelmatige ontmoeting van jongeren en de bisschop met een eucharistieviering, korte catechese, geloofsgesprek en een eenvoudige, gezellige maaltijd. Desirée benadrukt dat deze en de andere activiteiten ook voor jongeren zijn die niet naar de WJD zullen gaan. De bijeenkomsten van Tour of Faith, drie voor de jaarwisseling en drie erna, gaan over de sociale leer van de Kerk. “We gaan aan de slag met de DOCAT, omdat we het als christenen belangrijk vinden om een verschil te maken in de wereld. Paus Franciscus zegt in het voorwoord van de DOCAT: ‘We kunnen met de kracht van het evangelie de wereld werkelijk veranderen.’ Met de DOCAT gaan we ontdekken hoe we dat kunnen doen.”

Het bisdom werkt voor de WJD-reis samen met andere bisdommen. Een gezamenlijke activiteit via Jong Katholiek is de tournee van een groot WJD-kruis. Jongeren in de bisdommen worden uitgenodigd om zich te verzamelen rond het kruis en daarmee langs plekken in parochies te trekken. Op 14 oktober is

de start in Utrecht. Van 23 tot en met 25 oktober is het WJD-kruis in het bisdom Rotterdam. Desirée: “Als het op zondag 23 oktober aankomt in ons bisdom geven we het kruis een plek in de basiliek in Schiedam, waar we die ochtend aansluiten bij de eucharistieviering.” Daarna volgt een tocht langs verschillende plekken, waarbij met een knipoog naar de uiteindelijke reisbestemming in Portugal onder Rotterdam het dorp Poortugaal wordt aangedaan. “Die avond komen we met het kruis aan in Den Haag en de dag erop trekt het naar Gouda. Jongeren worden uitgenodigd voor gebed, er zijn liederen en er is een kruiswegmeditatie.”

“Wat er bijzonder is aan dit kruis? Het is bijna 4 meter hoog, bijna twee meter breed en weegt ruim dertig kilo.

Het is daarmee een exacte kopie van het kruis dat van WJD naar WJD reist en dat nu al in Lissabon is. Het kruis staat centraal als teken dat Christus voor ons geleden heeft en gestorven is en de blijde boodschap van de verrijzenis. Christus is opgestaan uit de dood en dat geloof mogen jongeren vieren. Het kruis is ontzettend belangrijk. Het sterven en de verrijzenis van Christus is de kern van ons geloof.”

WJD

Tijdens de Tour of Faith op 20 november opent officieel de inschrijving voor de WJD. Dan is de folder met alle reisinformatie over deze 19-daagse bedevaart beschikbaar. De WJD@Home zijn in het laatste weekend van januari op Ameland. Op 3 juni is er een groots tuinfeest en op 22 juli het vertrek richting Portugal. ■

Beeld: Ramon Mangold

Zie voor meer informatie bisdomrotterdam.nl/jong en bisdomrotterdam.nl/wjd

IN MEMORIAM

Op 6 september bereikte het bisdom het bericht dat op 16 augustus is overleden de weleerwaarde heer **Damianus Johannes Hendricus van Geest**, priester van het bisdom Rotterdam (1931). Hij was kapelaan in de parochie Onbevlekt Hart van Maria te Lisse (1959) en in de parochies O.L. Vrouw van Lourdes en HH. Martelaren van Gorcum te Rotterdam (1960). Op 17 augustus 1965 werd hij benoemd tot moderator en godsdienstleraar aan het Lodewijk Makelijde college te Rijswijk en vanaf 14 november 1970 werd hij tevens benoemd tot priester-assistent van de parochie St. Benedictus te Rijswijk. Met ingang van 1 augustus 1985 werd hem uit deze functies eervol ontslag verleend en werd hij per diezelfde datum op voordracht van de staatssecretaris van Defensie benoemd tot rooms-katholieke geestelijk verzorger bij de Koninklijke landmacht en tot reserve legeraalmoezenier. Bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd (1996) werd hem uit deze functie eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Op 9 september is, voorzien van het H. Sacrament der Zieken, overleden de hoogerwaarde heer **Hendrikus (Dick) Adrianus Verbakel**, priester van het bisdom Rotterdam, Erekapelaan van Zijne Heiligheid de Paus. Dick Verbakel (1954) werd in 1983 pastoraal werker in de parochie St. Adrianus te Naaldwijk. Bij zijn priesterwijding (1986) werd hij kapelaan van deze parochie. Per 1 januari 1988 kreeg hij de opdracht van de bisschop van Rotterdam om de opleiding 'pastoral counseling' aan de Maryland University in Baltimore (USA) te gaan volgen, waar hij promoveerde in 1992. Hij werd parttime pastoor van de parochie H. Bonifatius te Rijswijk (1992-1995) en vanaf 1993 tevens in een parttime aanstelling pastoraal therapeut en supervisor in dienst van het bisdom Rotterdam. Per 1 maart 1995 werd hij daarnaast medewerker voor het pastoraat in dienst van het Diocesaan Pastoraal Centrum van het bisdom Rotterdam. Op 1 januari 1997 werd hij benoemd tot bisschoppelijk vicaris en op 1 januari 1999 tot vicaris-generaal van het bisdom Rotterdam. Per 1 september 2012 werd hij daarnaast parttime lid van het pastoraal team van het cluster Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn e.o. en later in 2016 pastoor. Op 1 januari 2018 werd hem op eigen verzoek en onder grote dankzegging eervol ontslag verleend als vicaris-generaal. Hij bleef bisschoppelijk vicaris voor de migrantengemeenschappen. Naast zijn reguliere taken was hij in de loop der jaren in veel parochies actief als administrator. Mgr. Verbakel bekleedde tal van functies op diocesaan en interdiocesaan niveau. Per 1 mei 2022 werd hem om gezondheidsredenen en op zijn verzoek uit al deze functies eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Zie ook [bisdomrotterdam.nl/in-memoriam](https://www.bisdomrotterdam.nl/in-memoriam)

Personalia

Benoeming

- **H.E.J. Grottaers**, verlenging benoeming tot pastor in de parochie Christus Koning te Berkel en Rodenrijs e.o. (tot 1-1-2023), 01-07-2022
- **S.F. Bladowski**, benoeming tot pastoor van de parochie Christus Koning te Berkel en Rodenrijs e.o., 01-08-2022
- **A.H. van Luijn**, benoeming tot diaken van de Federatie St. Franciscus tussen duin en tuin te Honselersdijk e.o., 01-09-2022
- **T. Kouijzer**, benoeming tot waarnemend pastoor (administrator) van de parochie De Vier Evangelisten te Den Haag, 01-09-2022

Goedkeuring en zending

- **R.J.J. van Breemen**, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werker in de parochie Sint Christoffel te Capelle aan den IJssel e.o. parttime en voor één jaar, 01-07-2022
- **Mw. Dr. A.M.G. de Jong-van Campen**, tijdelijke goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie Pax Christi te Woerden e.o. parttime en voor vier maanden, 01-07-2022
- **Drs. M. Jansen**, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger verbonden aan het Detentiecentrum Rotterdam voor onbepaalde tijd, 28-07-2022
- **P.M. Goossens**, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger ten behoeve van de Stichting ActiVite binnen de locaties: Agnestaete te Voorhout, Sassembourg te Sassenheim, Hof van Alkemade te Roelofarendsveen en Rietveld te Alphen aan den Rijn, 01-12-2021 (met terugwerkende kracht)

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **Mw. drs. E.N. Beenhaker-Mol**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending

als pastoraal werkster van de parochies De Heilige Familie te Oud-Beijerland e.o. en HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Spijkenisse e.o., 01-07-2022

- **K. van der Geest s.v.d.**, eervol ontslag als priester-assistent van de parochie Maria Sterre der Zee te Den Haag en als pastor van de geloofsgemeenschap van de Engelssprekende Afrikanen te Den Haag, 18-07-2022
- **Drs. J.P. Niati**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als justitieaalmoezenier, 31-07-2022
- **Mw. drs. E.M. Stalmeier**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als medewerker catechese en pastoraat van de afdeling pastorale dienstverlening van het bisdom Rotterdam, 01-08-2022
- **Drs. J.H.M. Maasen**, eervol ontslag als medewerker diaconie, missiesecretaris en hoofd van de afdeling pastorale dienstverlening van het bisdom Rotterdam (met pensioen), 02-08-2022
- **Mw. E.M. Geelen**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werkster van de parochiefederatie St. Franciscus tussen duin en tuin te Honselersdijk e.o., 01-09-2022
- **A.H. van Luijn**, eervol ontslag als diaken van de samenwerkende parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn e.o., 01-09-2022

Overig

- **Mw. L.B.C. Vos-Slootweg**, per 01-07-2022 benoemd voor een eerste periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de Stichting de Leidse Petrus

St. Laurentius: meer dan een begraafplaats
Kleinschalig, klantvriendelijk en persoonlijke aandacht
www.begraafplaatslaurentius.nl | Crooswijk, Rotterdam

St. Laurentius
R.K. Begraafplaats & Crematorium

VERHUIZEN ZONDER ZORGEN?

AA Verhuizers is de **erkende verhuizer** van de Randstad met meer dan 25 jaar ervaring. Naast particuliere verhuizingen zijn wij ook gespecialiseerd in bedrijfsverhuizingen, internationale verhuizingen en meubellogistiek.

- Inpakken
- Dé- en montage
- Handymanservice
- Opslag

info@aaverhuizers.nl www.aaverhuizers.nl 0252 621 321

Notariskantoor
Voorhout B.V.

“EEN KWESTIE VAN EERLIJK ADVIES”

Of u nu een huis gaat kopen, een testament wilt opstellen of een B.V. wilt oprichten, bij notariskantoor Voorhout kunt u altijd terecht voor een eerlijk en deskundig advies.

Notariskantoor Voorhout
mr M.E.M. Heemskerk, notaris
Herenstraat 49
2215 KE Voorhout

Tel: 0252-215573
E-mail: info@notariskantoorvoorhout.nl
Website: www.notariskantoorvoorhout.nl

IMPACT MAKEN IN DE WERELD?

Loop geen
onnodig risico.
Lees de Essentiële
Beleggersinformatie.

Zet uw geld eerlijk aan het werk!

U kunt ook bijdragen aan een beter leven van miljoenen mensen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Gewoon door uw geld te laten werken, in plaats van stil te staan. Investeer in microkrediet, landbouw en duurzame energie. Dat kan al vanaf 200 euro.

MAAK OOK IMPACT MET UW GELD! KIJK OP OIKOCREDIT.NL

Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds is als beheerder van het Oikocredit Nederland Fonds (ONF) opgenomen in het register van de AFM. Het Oikocredit Nederland Fonds is een beleggingsfonds en er zijn risico's verbonden aan een belegging in het ONF.

Aannemingsbedrijf

 ZUIDHOEK B.V.

Grond- en sloopwerk, straat- en rioleringswerk

Loosterweg 35a , 2215 TM Voorhout
Postbus 71, 2215 ZH Voorhout
info@zuidhoekvoorhout.nl
www.zuidhoekvoorhout.nl
Tel: 0252 - 216067
Fax: 0252 - 232190

DOCAT

Nu ook in het Nederlands

De DOCAT is een toegankelijke vertaling van de sociale leer van de Katholieke Kerk. Hij wil in het bijzonder jonge mensen motiveren om deze belangrijke documenten van de Kerk in hun originele versie te lezen en hun handelen te oriënteren op de uitgangspunten van de waarheid, rechtvaardigheid en liefde.

Meer weten? Ga naar docat.nl!

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus.

We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl of bel met het bisdom op 010 - 2815171.

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

VOLG BISDOMROTTERDAM.NL

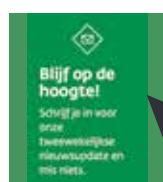
Het bisdom Rotterdam verstuurt elke twee weken een digitale nieuwsbrief naar meer dan duizend abonnees. Heeft u nog geen abonnement?

Aanmelden is eenvoudig en kan via de website:

Ga naar:

www.bisdomrotterdam.nl

Klik op de button "Blijf op de hoogte"

Vul uw gegevens in en klik op "Verzenden"

